

SALUT PLANETÀRIA

Referència bibliogràfica Tipus Vancouver	Enllaç web al document (enllaç del Pubmed o enllaç web)	Tt Resum (50-75 paraules aprox)	Tipus de document	Tags
Whitmee S, Haines A, Beyrer C, Boltz F, Capon AG, et al. Safeguarding human health in the Anthropocene epoch: report of The Rockefeller Foundation-Lancet Commission on planetary health. Lancet. 2015 Nov 14;386(10007):1973-2028.	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26188744/	Aquest informe defineix la "salut planetària", postulant que el benestar humà depèn directament de la integritat dels ecosistemes terrestres. Alerta que la degradació ambiental de l'Antropocè amenaça els èxits en salut pública i proposa solucions urgents i sostenibles per protegir el medi ambient i garantir la supervivència de les generacions futures.	Altres	

ATENCIÓ PRIMÀRIA

Referència bibliogràfica Tipus Vancouver	Enllaç web al document (enllaç del Pubmed o enllaç web)	Tt Resum (50-75 paraules aprox)	Tipus de document	Tags
Walsh SJ, O'Leary A, Bergin C, Lee S, Varley Á, Lynch M. Primary healthcare's carbon footprint and sustainable strategies to mitigate its contribution: a scoping review. BMC Health Serv Res. 2024 Dec 20;24(1):1630.	https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC11662503/	Analitza la petjada de carboni de l'atenció primària i les estratègies per reduir-ne l'impacte. Identifica que els medicaments, el transport i l'ús d'energia són els principals emissors de gasos d'efecte hivernacle. Es proposen solucions com la prescripció sostenible, la digitalització i millores en l'eficiència energètica, amb l'objectiu de transformar els centres de salut en institucions més respectuoses amb el medi ambient.	Revisió scoping	#atencióprimària #prescripció sostenible #digitalització
Xie E, de Barros EF, Abelson A, Stein AT, Haines A. Challenges and opportunities in planetary health for primary care providers. Lancet Planet Health. 2018 May;2(5):e185-e187. doi: 10.1016/S2542-5196(18)30055-X. Erratum in: Lancet Planet Health. 2018 Jul;2(7):e291.	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29709275/	S'explora el paper dels professionals d'atenció primària en la salut planetària, que tot i els reptes que es troben, els professionals de l'atenció primària tenen un paper primordial per liderar el canvi a través de la promoció d'hàbits amb beneficis compartits, millorant la salut comunitària i alhora, protegir el medi ambient, convertint-se en agents clau davant la crisi climàtica global.	Altres	

HOSPITALARI: ÀMBIT QUIRÚRGIC

Referència bibliogràfica Tipus Vancouver	Enllaç web al document (enllaç del Pubmed o enllaç web)	Tt Resum (50-75 paraules aprox)	Tipus de document	Tags
van Nieuwenhuizen KE, Friedericy HJ, van der Linden S, Jansen FW, van der Eijk AC. User experience of wearing comfort of reusable versus disposable surgical gowns and environmental perspectives: A cross-sectional survey. BJOG. 2024 Apr;131(5):709-715. doi: 10.1111/1471-0528.17685. Epub 2023 Oct 8. PMID: 37806784.	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/37806784/	Enquesta a personal mèdic i d'infermeria sobre la comoditat d'ús de bates reutilitzables versus d'un sol ús a les cirurgies. Les bates reutilitzables ofereixen un alt grau de satisfacció, i una protecció adequada similar a les d'un sol ús si es renten segons protocols. La combinació d'un menor impacte ambiental i una bona qualitat amb una protecció adequada fa de les bates reutilitzables siguin les d'elecció.	Altres	#bata #reutilitzabl e #unsolús #cirurgia #material #quiròfan

GINECOLOGIA I OBSTETRÍCIA

Referència bibliogràfica Tipus Vancouver	Enllaç web al document (enllaç del Pubmed o enllaç web)	Tt Resum (50-75 paraules aprox)	Tipus de document	Tags
Fussell JC, Jauniaux E, Smith RB, Burton GJ. Ambient air pollution and adverse birth outcomes: A review of underlying mechanisms. BJOG. 2024 Apr;131(5):538-550. doi: 10.1111/1471-0528.17727. Epub 2023 Nov 30. PMID: 38037459; PMCID: PMC7615717.	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/38037459/	Les dades epidemiològiques suggereixen una associació entre l'exposició prenatal a contaminants atmosfèrics i resultats adversos del naixement. Partícules, diòxid de nitrogen i ozó poden afectar el fetus mitjançant estrès oxidatiu, inflamació, disrupció endocrina i alteracions vasculars de la placenta. Aquests mecanismes poden comprometre el creixement fetal, augmentar el risc de mort fetal de part prematur.	Revisió narrativa	#contaminacióatmosfèrica #resultatsobstètricsadversos
Aplin JD, Jones CJP, Jauniaux E. Environmental nanoparticles and placental research. BJOG. 2024 Apr;131(5):551-554. doi: 10.1111/1471-0528.17695. Epub 2023 Oct 25. PMID: 37880085.	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/37880085/	L'exposició a nivells elevats de contaminació atmosfèrica i microplàstics pot afectar negativament el fetus, possiblement per alteracions en les funcions endocrines, metabòliques i immunològiques de la placenta. Models animals mostren canvis en el creixement i l'expressió proteica. Calen estudis epidemiològics i experimentals ben controlats per determinar efectes directes i indirectes, el moment crític d'exposició i millorar els models per estudiar la transferència transplacentària de partícules.	Altres	#nanopartícules #contaminants #microplàstics #placenta
Cohen ES, Kouwenberg LHJA, Moody KS, Sperna Weiland NH, Kringos DS, Timmermans A, Hehenkamp WJK. Environmental sustainability in obstetrics and gynaecology: A systematic	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/37604701/	Revisió per a identificar serveis, procediments i productes dins de l'atenció obstètrica i ginecològica on s'ha estudiat l'impacte ambiental. Inclou parts vaginals, procediments quirúrgics, productes mensuals i material. Les estratègies més sostenibles són substituir el material d'un sol	Revisió sistemàtica	#impacte ambiental #obstètrica #ginecologia

GINECOLOGIA I OBSTETRÍCIA

Referència bibliogràfica Tipus Vancouver	Enllaç web al document (enllaç del Pubmed o enllaç web)	Tt Resum (50-75 paraules aprox)	Tipus de document	Tags
review. BJOG. 2024 Apr;131(5):555-567. doi: 10.1111/1471-0528.17637. Epub 2023 Aug 21. PMID: 37604701.		ús per material reutilitzable i reduir el contingut dels paquets quirúrgics personalitzats. La menys efectiva és l'optimització de residus, incloent el reciclatge.		
Spil NA, van Nieuwenhuizen KE, Rowe R, Thornton JG, Murphy E, Verheijen E, Shelton CL, Heazell AEP. The carbon footprint of different modes of birth in the UK and the Netherlands: An exploratory study using life cycle assessment. BJOG. 2024 Apr;131(5):568-578. doi: 10.1111/1471-0528.17771. Epub 2024 Jan 25. PMID: 38272843.	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/38272843/	L'empremta de carboni d'una cesària és més alta que la d'un part vaginal, però això és molt sensible al tipus d'analgèsia utilitzada; l'ús d'òxid nítrós amb oxigen multiplica per 25 l'empremta de carboni del part vaginal. Mètodes alternatius d'alleujament del dolor o sistemes de destrucció d'òxid nítrós podrien millorar substancialment l'empremta de carboni.	Lyfe cycle assessment	#lifecycleassessment #petjadacarboni #partvaginal #cesària #analgèsia
Bonell A, Part C, Okomo U, Cole R, Hajat S, Kovats S, Sferruzzi-Perri AN, Hirst JE. An expert review of environmental heat exposure and stillbirth in the face of climate change: Clinical implications and priority issues. BJOG. 2024 Apr;131(5):623-631. doi: 10.1111/1471-0528.17622. Epub 2023 Jul 28. PMID: 37501633.	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/37501633/	L'exposició a calor extrema durant l'embaràs augmenta el risc de mort fetal, tant amb exposicions breus com sostingudes. No existeix un llindar clar d'efecte, i els mecanismes possibles inclouen alteracions placentàries, epigenètiques i del desenvolupament fetal. Les guies de salut pública són insuficients i calen intervencions de mitigació i adaptació a la calor basades en evidència.	Revisió narrativa	#calor #mortfetal #òbitfetal #canviclimàtic

GINECOLOGIA I OBSTETRÍCIA

Referència bibliogràfica Tipus Vancouver	Enllaç web al document (enllaç del Pubmed o enllaç web)	Tt Resum (50-75 paraules aprox)	Tipus de document	Tags
Marroquin J, Kiomourtzoglou MA, Scranton A, Pollack AZ. Chemicals in menstrual products: A systematic review. BJOG. 2024 Apr;131(5):655-664. doi: 10.1111/1471-0528.17668. Epub 2023 Sep 24. PMID: 37743685.	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/37743685/	El teixit vaginal i vulvar és altament permeable, i els productes químics s'absorbeixen sense passar pel metabolisme de primer pas. Els productes mensuals contenen nivells mesurables d'un ampli ventall de disruptors endocrins, incloent-hi ftalats, fenols i parabens. Això reflecteix una via potencialment important d'exposició a substàncies químiques que poden afectar la salut reproductiva.	Revisió scoping	#menstruació #productes mensuals #disruptors endocrins
Hunt K, Davies A, Fraser A, Burden C, Howell A, Buckley K, Harding S, Bakhbakhi D. Exposure to microplastics and human reproductive outcomes: A systematic review. BJOG. 2024 Apr;131(5):675-683. doi: 10.1111/1471-0528.17756. Epub 2024 Jan 29. PMID: 38287142.	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/38287142/	S'han detectat microplàstics en teixits humans, incloent-hi la placenta i el meconi fetal. Els estudis en cultius cel·lulars i en animals han demostrat una possible toxicitat reproductiva d'aquestes partícules; tanmateix, calen estudis observacionals de qualitat per avaluar els seus efectes en la fertilitat o els resultats de l'embaràs en humans.	Revisió sistemàtica	#microplàstics #placenta
van Nieuwenhuizen KE, Both IGIA, Porte PJ, van der Eijk AC, Jansen FW. Environmental sustainability and gynaecological surgery: Which factors influence behaviour? An interview study. BJOG. 2024 Apr;131(5):716-724. doi: 10.1111/1471-0528.17709.	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/37973607/	Anàlisi d'entrevistes semi-estructurades per determinar els factors que influeixen en el comportament ambientalment sostenible en la cirurgia ginecològica i per examinar les diferències entre ginecòlegs i residents.	Altres	#cirurgiagynecològica #sostenibilitat

GINECOLOGIA I OBSTETRÍCIA

Referència bibliogràfica Tipus Vancouver	Enllaç web al document (enllaç del Pubmed o enllaç web)	Tt Resum (50-75 paraules aprox)	Tipus de document	Tags
Epub 2023 Nov 16. PMID: 37973607.				

GERIATRIA

Referència bibliogràfica Tipus Vancouver	Enllaç web al document (enllaç del Pubmed o enllaç web)	Tt Resum (50-75 paraules aprox)	Tipus de document	Tags
Montoro-Ramírez EM, Parra-Anguila L, Álvarez-Nieto C, Parra G, López-Medina IM. Climate change effects in older people's health: A scoping review. J Adv Nurs. 2025 Dec;81(12):8066-8079.	https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC12623704/pdf/JAN-81-8066.pdf	Revisió de 63 articles. Es mostra que en persones d'edat avançada, els impactes més rellevants del canvi climàtic són les onades de calor i la contaminació de l'aire, amb efectes sobre morbiditat cardiovascular i respiratòria, així com també afectació en l'esfera de la salut mental i deteriorament cognitiu.	Revisió scoping	#onadacalor #contaminacióaire #cardiovascular
Meade RD, Akerman AP, Notley SR, McGinn R, Poirier P, Gosselin P, Kenny GP. Physiological factors characterizing heat-vulnerable older adults: A narrative review. Environ Int. 2020 Nov;144:105909.	https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S016041202031864X/pdf?md5=cfbe42826e871650ff96555bc9802018&pid=1-s2.0-S016041202031864X-main.pdf	En aquesta revisió s'explica els motius pels quals les persones d'edat avançada tenen una major vulnerabilitat davant les onades de calor. Presenten una pitjor termoregulació, alteracions hemodinàmiques, etc.	Revisió narrativa	#onadescalor #fisiologia
Recomanacions i intervencions preventives relacionades amb la farmacoterapèutica per a persones vulnerables durant les onades de calor. Direcció del	https://salutintegralbcn.gencat.cat/web/.content/60_actualitat/2023/medicaments-calor/fragilitat-medicaments-calor-bibliografia.pdf	Document on s'il·lustren les recomanacions i intervencions preventives relacionades amb els fàrmacs en les persones vulnerables, sobretot focalitzat en persones d'edat avançada, davant les onades de calor. Hi ha una taula gràfica de com afecten els diferents grups de fàrmacs en els mecanismes de regulació dels	Literatura gris	#medicació #onadacalor

GERIATRIA

Referència bibliogràfica Tipus Vancouver	Enllaç web al document (enllaç del Pubmed o enllaç web)	Tt Resum (50-75 paraules aprox)	Tipus de document	Tags
Medicament. Consorci Sanitari de Barcelona. Maig 2023.		organismes davant les onades de calor.		
Jafari Z, Andrew M, Rockwood K. A systematic review and meta-analysis of air pollution and increased risk of frailty. Age Ageing. 2025 May 3;54(5):afaf129.	https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC12159732/pdf/afaf129.pdf	Article de revisió sistemàtica i metanàlisi que avalua la relació entre les exposicions ambientals i la fragilitat en persones d'edat avançada. Es conclou que els factors ambientals son determiants modificables de l'envelliment, pel que s'haurien d'incloure en la valoració geriàtrica integral i en les estratègies preventives.	Revisió sistemàtica	

NEFROLOGIA

Referència bibliogràfica Tipus Vancouver	Enllaç web al document (enllaç del Pubmed o enllaç web)	Tt Resum (50-75 paraules aprox)	Tipus de document	Tags
van Gelder MK, Mortimer F, Blankestijn PJ, Gerritsen KGF. Environmental nephrology and sustainable kidney care. In: ERA Neph-Manual 2025. ERA; 2025.	https://networks.sustainablehealthcare.org.uk/resources/environmental-nephrology-and-sustainable-kidney-care	Capítol de síntesi que descriu l'impacte ambiental de l'atenció renal, especialment de la diàlisi, responsable d'un alt consum d'aigua, energia i materials d'un sol ús. Proposa estratègies en prevenció, innovació tecnològica, canvis operatius, reciclatge i implicació d'agents per avançar cap a una nefrologia sostenible.	Altres	
Barraclough KA, Talbot B, Knight J, Blair S, McGain F, Masterson R, Knight R, Nelson C, McDonald S, McAlister S. Carbon Emissions From Different Dialysis Modalities: A Life Cycle Assessment. Am J Kidney Dis. 2025 Oct;86(4):465-474.e1. doi:10.1053/j.ajkd.2025.04.019.	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/40602678/	L'estudi compara la petjada de carboni anual per pacient de l'hemodiàlisi en centre, hemodiàlisi domiciliària, DP automatitzada i DP contínua; l'hemodiàlisi en centre és la modalitat amb emissions més altes, principalment per viatges del pacient, mentre que CAPD és la més baixa.	Estudi observacional	
Arias Guillén M, Martínez Cadenas R, Miquel R, et al. Desafíos ambientales en hemodiálisis: explorando la ruta hacia la sostenibilidad. Nefrología. 2024. doi:10.1016/j.nefro.2024.06.001.	https://www.revistanefrologia.com/es-desafios-ambientales-hemodialisis-explorando-ruta-articulo-	Revisió centrada en hemodiàlisi que quantifica consum d'aigua, energia i plàstics per sessió i any. Repassa experiències de millora (plantes d'aigua eficients, centralització de concentrats, optimització de climatització i segregació de residus) i ofereix un full de ruta per a unitats que	Revisió narrativa	

NEFROLOGIA

Referència bibliogràfica Tipus Vancouver	Enllaç web al document (enllaç del Pubmed o enllaç web)	Tr Resum (50-75 paraules aprox)	Tipus de document	Tags
	S0211699524000559	volen reduir ràpidament petjada ecològica.		
Piccoli GB, Murea M, Ben Hmida M, Berman-Parks N, Bonnet C, et al. Green, Sustainable Nephrology: State of the Art Needs for Education and Implementation. Clin J Am Soc Nephrol. 2025 Apr 16;20(6):889-901. doi:10.2215/CJN.0000000731.	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/40239046/	Revisió que defineix la nefrologia verda, resumeix l'evidència sobre impacte ambiental de la MRC i la TRR i identifica barreres per implementar pràctiques sostenibles. Proposa un marc educatiu i de canvi de sistema per integrar sostenibilitat en guies, formació i indicadors de qualitat.	Revisió narrativa	
Jiang Y, Zhang S. Green nephrology: mitigating the environmental burden of dialysis and promoting sustainable kidney care. Front Med (Lausanne). 2026 Apr 2;13:1793544. doi:10.3389/fmed.2026.1793544.	https://www.frontiersin.org/journals/medicine/articles/10.3389/fmed.2026.1793544/full	Article de perspectiva que resumeix l'impacte ambiental de l'hemodiàlisi i la diàlisi peritoneal. Proposa accions immediates (reduir flux de dialitzat, hemodiàlisi incremental) i estratègies de sistema (prevenció de MRC, trasplantament, telemedicina) per situar la nefrologia verda al centre de la qualitat assistencial renal.	Altres	

NEFROLOGIA

Referència bibliogràfica Tipus Vancouver	Enllaç web al document (enllaç del Pubmed o enllaç web)	Tt Resum (50-75 paraules aprox)	Tipus de document	Tags
Welberry Smith M, Wrigley A, Kojro A, Emmanouilidou A, O'Callaghan J, Woywodt A. No more waiting: 10 tips to turn kidney transplantation green. Clin Kidney J. 2026 Mar 5;19(4):sfag073. doi:10.1093/ckj/sfag073.	https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC13076025/	Revisió pràctica que proposa deu consells per reduir la petjada ambiental del trasplantament renal, des d'evitar proves duplicades fins redissenyar circuits i potenciar la telemedicina. Mostra com el trasplantament pot esdevenir aparador de cura renal d'alta qualitat i ambientalment responsable.	Document de posicionament	
Barraclough KA, Osberghaus K, Hirschmann J, et al. Kidney Disease: Improving Global Outcomes Green Dialysis Controversies Conference: a carbon footprint and sustainability report. Kidney Int Rep. 2026;106520. doi:10.1016/j.ekir.2026.106520.	https://www.kireports.org/article/S2468-0249(26)02752-X/fulltext	Informe de la conferència KDIGO sobre Green Dialysis que quantifica la petjada de carboni d'una reunió internacional (224 tCO2e; 3,11 tCO2e per assistent) i mostra que >96% de les emissions provenen dels vols. Detalla mesures de mitigació, ús d'offsetting i oportunitats futures per a formats híbrids i polítiques de viatge.	Document de posicionament	